

## Äidinkielen opetus

Tietysti nykyisessä päättökokeessakin on parantamisen yaraa. Voitaisiin kenties suosia nykyistä enemmän ekspressiivisiä kirjoituksia, mutta kehittämisen olisi oltava varovaista ja hienovaraista. Suorastaan tyrmistyttäviltä tuntuvat kaavailut referaatin kelpuuttamisesta päättökokeen osaksi: tämä on paluuta entiseen oppikoulun pääsykokeeseen! Sitä paitsi oppilaat kokevat referaatin kuivaksi ja ikäväksi harjoitustehtäväksikin. Semmoisena se ehkä kuitenkin puolustaisi paikkaansa lukioisamme niin kuin tähänkin saakka.

Yhtä mekaaninen on analyysi. Tietysti kirjallisuuden tunteilla voidaan analysoida novelleja ja runoja kuten tähänkin asti, mutta päättökokeeksi ...?

Entä kolmas »osio», mielipidekirjoitus? Mielipiteitä on kirjoitettu tähänkin saakka, mutta kun oppimääräsuunnitelma korostaa kulttuuri-ihmiseksi kasvattamisen tärkeyttä, niin näin tiukka oppilaan ja opettajan sitominen on outoa. Lukion äidinkielen opetus on »uudistuksen» vuoksi vaarassa muuttua preppaukseksi preppauksen jälkeen, valmentamiseksi hyvin erilaisiin koetyypppeihin, joista sitä paitsi aine, siis vanhin ja koetelluin, on mielestäni luovien, onnistunein ja nykyaikaisin. Kaavailujen mukaan sen saisivat abiturientit kirjoittaa vain kerran.

Päättökokeen muuttaminen on niin perusteellisen tärkeä asia, että siinä olisi ehdottomasti kuunneltava jokaisen kentällä työtään tekevän opettajan mielipidettä. En ole koulutustilaisuuksissa kiertäessäni kuullut yhdenkään opettajan puoltavan, saati ihastelevan, liittomme hallituksen kaavailuja paitsi tietysti niiden, jotka ovat joko liiton hallituksessa tai lukion oppimateriaalia tuottamassa; oppimateriaali on suunniteltu »uudistuksen» tarpeita palvelemaan, ja koko ajan sitä putoaa postiluukusta lisää. Sekä opettajat että oppilaat ovat likistymässä kaarnan ja puun väliin. Yksin arvostelu ahdistaa, eivätkä valtavat referaattipinot liioin houkuttele ketään korjaamaan. Sitä paitsi ainakin sille 25 %:lle oppilaista, joka pääsee korkeakouluun, referaatin opettaa ripeästi, eikä koko lukio-opetusta tarvitse sen vuoksi pi-

## Kulttuuriskandaali on estettävä

Äidinkielen päättökoetta aiotaan ilmeisesti muuttaa, mutta tuntuu siltä, että muutos tapahtuu vain muutoksen vuoksi eikä ainakaan opettajien toiveiden mukaisesti. Nykyinen koe, joka vuosikymmenien aikana on kehittynyt ja muotoutunut, on oppilaan kannalta turvallinen. Kuuleman mukaan se on saanut kiitosta ulkomailla.

## Äidinkielen opetus

lata. Tämä olisi hyvä meidän kaikkien muistaa.

Idean pääarkkitehdit ovat lisäksi menelleet epäviisaasti siinä, että ovat valinneet ajankohdan, jolloin juuri ollaan tututelemassa kurssimuotoiseen lukioon. On myös turha koettaa leimata muutoksen vastustajia vanhanaikaisiksi. Vanhanaikaisia ja mielikuvituksettomia ovat ne, jotka »uudistuksen» lippua kantavat.

Muutosta on puolusteltu mm. sillä, että voitaisiin muka parantaa kirjallisuuden ja siis koko äidinkielen asemaa, kun pannaan oppilaat analysoimaan. Eiköhän vain käy niin, että kirjallisuudesta tehdään oppilaille vastenmielinen ala. Kirjallisuuden asemaa voitaisiin vallan hyvin vahvistaa niin, että sallittaisiin oppilaiden joka kevät ja syksy valita pari kirjallisuusteemaa. Mutta — ei pakosta.

Ihmetellä siis täytyy, kenen asialla uudistajat oikein ovat. Eivät ainakaan opettajan ja oppilaan. Jotkut, arvatenkin tutkijat ja muut sellaiset, joilla ei kaikilla taida olla edes kovin monen vuoden kokemusta lukion opettajana, näyttävät kuitenkin varsin egoistisin ja heiveröisin keinoin ajavan äidinkielen laivamme karille. Pohjassa on jo sormen mentävä reikä, ja sitä tuntuu olevan vaikea tukkia, sillä keilu on meillä melkein aina merkinnyt ensimmäistä askelta muutokseen.

Meillä sadoilla kentän opettajilla on sellainen käsitys, että oman liittomme, johon maksamme jäsenmaksua, tulisi ajaa meidän asioitamme, ei muiden. Haihatteluihin ei ole varaa. Kaavaillun kaltaisesta päättökokeen muuttamisesta maksamme mielestäni kohtuuttoman kalliin hinnan — ja syynä ovat kenties vain muutamien harvojen ambitiot. Oppilaspolvien vaivan ja tuskastumisen voimme vain aavistaa. Emmekä me opettajatkaan halua kaiken aikaa kivirekeä vetää.

Äidinkielen päättökokeen luulisi kiinnostavan sitä paitsi siinä määrin yhteiskuntamme päättäjiäkin, ettei suunnitellun kaltaista kulttuuriskandaalia pääsisi syntymään ja ettei häviävän pieni vähemmistö saisi diktatorisesti määrätä tuhansien ihmisten kymmenien vuosien arkityöstä

näiden mielipidettä kysymättä.

SIRPA MERILAHTI